

वि. बा.कुलकर्णी, पदनिर्देशित सदस्य, महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण,
पुणे खंडपीठ, पुणे यांचे समोरील कामकाज

Revision Application No. NS/13/A/B/2009

सौ. शेवंता चंद्रकांत पवार, रा.लोणंद, ता.खंडाळा, जि.सातारा

—अर्जदार

विरुद्ध

शंकर बाळा रासकर व इतर

—जाबदेणार

मुंबई कुळ वहिवाट व शेतजमीन अधिनियम १९४८
चे कलम ७६ नुसार रिव्हिजन अर्ज.

अर्जदार यांचे विधिज्ञ श्री.टाळकुटे
जाबदेणार यांचे विधिज्ञ श्री.जे.पी.धायतडक

न्याय निर्णय

उपविभागीय अधिकारी तथा अपिल न्यायाधिकरण, फलटण उपविभाग, फलटण, जि.सातारा यांनी त्यांचे समोरील टेनन्सी अपील क्र.रिव्हिजन/२/२००९ मध्ये पारित केलेला दि.९/११/२००९ रोजी दिलेल्या निर्णयाने व्यथित होवून जाबदेणार सौ.शेवंताबाई पवार यांनी ही पुनर्निरीक्षण याचिका दाखल केली आहे.

खालील न्यायाधिकरणाचा अभिलेख प्राप्त झाल्यानंतर प्रकरण अंतिम युक्तीवादासाठी निश्चित करण्यात आले, परंतु जाबदेणार व त्यांचे विधिज्ञ हे प्रकरणात सातत्याने गैरहजर राहात आहेत. आजही गैरहजर आहेत. त्यामुळे आव्हानित आदेशिका केवळ कायद्याच्या मुद्या उपस्थित करणारी असल्यामुळे जाबदेणार यांचे गैरहजेरीत सुनावणी घेण्यात आली आहे.

अर्जदार यांचे विधिज्ञ श्री. जे.पी.धायतडक यांनी सर्व प्रथम हा मुद्दा उपस्थित केला की, वाद मिळकतीस कुळ कायदा कलम ६३ लागू होतो किंवा कसे ? याची चौकशी करण्याचे मुळ अधिकार खालील न्यायाधिकरण म्हणून मामलतदार यांना आहेत. कसे काय माहित नाही. परंतु मुळ प्रकरण हे उपविभागीय अधिकारी यांचे समोर दाखल झाले आणि त्यांनी अर्ज मंजूर करीत असताना फेरफार क्र.६१ व ६२ या संदर्भात काही निर्देश ही दिलेले आहे. परंतु कुळ कायदा कलम ६३ प्रमाणे प्रकरणात स्वतंत्र चौकशी मामलतदार यांनी चौकशी करावी असे आदेश ही दिले आहेत. अधिकार अभिलेखात घेतलेल्या नोंदी ह्या चूक किंवा बरोबर यासंबंधी हस्तक्षेप करण्याचे या न्यायाधिकरणास अधिकार नाहीत. प्रकरणात कलम ६३ अन्वये चौकशीचे आदेश देत असतांना सकृत दर्शनी असे दिसते की, कलम ७६ए चा आधार घेवून उपविभागीय अधिकारी यांनी मामलतदार यांना कलम ६३ ची फेरचौकशी करण्याचे आदेश दिलेले आहेत, परंतु अशा प्रकारे पुनर्निरीक्षणाचे अधिकार उपविभागीय अधिकारी यांना वापरण्यापूर्वी त्यांनी अभिलेखाची मागणी आणि मा.जिल्हाधिकारी यांची पूर्व परवानगी घेणे आवश्यक आहे. परंतु तसे प्रकरणात झालेले नसल्याचे दिसत आहे. कलम ७६ए यांचे काळजीपूर्वक वाचन केले असता असे दिसते की, उपविभागीय अधिकारी यांना असलेले मर्यादीत पुनर्निरीक्षणाचे अधिकारी हे महाराष्ट्रतील तरतूदीनुसार हे अधिकार उपविभागीय अधिकारी यांनी वापरण्यापूर्वी जिल्हाधिकारी यांची परवानगी आवश्यक आहे. विधिज्ञ श्री. धायतडक यांनी कलम ७६ए या कलमाकडे माझे लक्ष वेधले, ज्यातील महत्वाचा लागू भाग खालीलप्रमाणे आहे.

Section 76A

Where no appeal has been filed within the period provided for it, the Collector may, *suo motu* or on a reference made in this behalf by the Divisional Officer or the State Government, at any time---

(a)---

(b)---

वरील कायदेशिर तरतूदीचे निरिक्षण केले असता असे दिसून येते की, उपविभागीय अधिकारी यांनी दि.९/११/२००९ रोजी दिलेला आदेश कायदेशिर तरतूदीचे तंतोतंत पालन न करता व अधिकार विना केलेला आहे तो रद्द ठरविणे आवश्यक ठरते. एवढेच नव्हे तर कलम ६३ अन्वये फेरचौकशीचे आदेश दिलेले असल्यामुळे त्याबाबत हस्तक्षेप करण्याची गरज दिसत नाही. कारण शर्तभंगाबाबत खालील न्यायाधिकरणाकडून कडून प्रकरण सुरु होवून अंतिम निर्णय येणे बाकी आहे. थोडक्यात पुनर्निरिक्षण याचिका अंशतः मंजूर करणे आवश्यक आहे. अशा प्रकारे निष्कर्ष नोंदवून मला खालीलप्रमाणे आदेश करणे आवश्यक वाटते.

आ दे श

- १) पुनर्निरिक्षण याचिका अंशतः मंजूर करण्यात येत आहे.
- २) उपविभागीय अधिकारी, फलटण उपविभाग, फलटण, जि.सातारा यांनी कुळ कायदा कलम ७६ए अन्वये पारीत केलेले दि.९/११/२००९ रोजीचे आदेश अंशतः रद्द करण्यात येत आहे. प्रकरण कुळ कायदा कलम ६३ अन्वये मामलतदार यांचेकडे चौकशीसाठी पाठविण्याचा आदेश कायम करण्यात येत आहे. फेरफार क्र. ६१ व ६२ या संबंधी महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ अन्वये योग्य महसूली न्यायालयात दाद मागण्याचे हक्क अबाधित ठेवण्यात येत आहेत.
- ३) प्रकरण जुने असल्यामुळे मामलतदार यांना आदेशीत करण्यात येते की, त्यांनी प्रकरणाची चौकशी उभय पक्षकारांना पुरेशी संधी देवून सहा महिन्यांचे आत निर्गत करावी.
- ४) खालील न्यायाधिकरणांचे अभिलेख परत पाठवा.
- ५) उभय पक्षकारांना कळवा.

पुणे

दिनांक १३ / ३ / २०१९